

Božena Němcová
O bílém hadu

Pohádky u krbu

O bílém hadu.

Chudá selka šla do lesa na stlaní. Hrabe, hrabe, a tu vidí najednou do kola stočeného bílého hada; i mohla ho snadno zabít, ale ona by to byla pro celý svět neudělala, vždyť to byl bílý had a ten přináší štěstí. Vzala košíčku, položila ji až k němu, hráběmi ho do koše smýkla a s sebou domů odnesla. Sotva do dveří vkročila, vypravovala muži, že si přináší štěstí. Muž vzal čistou košíčku a postavil ji na pec. Od každého jídla, co na stůl přišlo, dostal také had na misku, a oba se o nalezence starali jako o vlastní dítě, jež ale neměli. Co byl v domě, šlo jim také opravdu všechno dle vůle, a brzy si z nouze pomohli.

Již měli hada pět let, tu se jednoho dne ozve při snídani s pece hlas: „Táto, když jste si mě vzal na starost, tak mě musíte také oženit.“

„Nu pro mne, já tě ožením, ale kterou pak bys rád?“

„Žádou jinou, než Bělu, dceru knížete,“ odpověděl had, „jen tam hned jděte a namluvte mi ji.“

Sedlák se po snídani ustrojil do svátečních šatů a šel namlouvat nevěstu pro hada.

„Ale, muži,“ řekla venku selka, „kněžna si ho nebude chtít vzít.“

„Ať dělá co chce, já mu to po vůli udělat musím, sice by se nám pomstil,“ řekl sedlák, a ubíral se bez dalších řečí k městu, kde přebýval kníže, jehož deera byla krásná Běla.

Když přišel do zámku, byl veden do velké síně, kde seděl kníže, jeho choť a krásná Běla, jejich dceruška. Sedlák se knížeti poklonil, a beze všeho ostýchání poselství vyřídil.

Kníže se zamyslel, kněžna se lekla, ale Běla řekla: „Vyříd tvému synu, bílému hadu, že si ho vezmu, když přijede na svatbu po zlaté silnici, na granátovém voze se stříbrnými koly a s diamantovými zákolníky. Zapřaženo musí být čtvero bílých koní s perlovým náčiním. Když tak přijede, bude svatba.“

Sedlák poděkoval za odpověď a šel domů.

Přijda do sednice, řekl hadu, co mu Běla odpověděla.

„Děkuju ti, tatíčku, za vyřízení,“ pravil had, „ráno se s mamičkou ustrojíte, pojedem na oddavky.“

Po snídani, když se ustrojili, zaslechnou řehtot koní, a když vykouknou okénkem ven, vidí na dvoře granátový vůz se stříbrnými koly a s diamantovými zákolníky, zapřaženo je čtvero bílých koní jak labutí s perlovým náčiním.

Selka sedla na pěkné podušky, položila hada s košem vedle sebe. Sedlák vylezl na kozlík, vzal do ruky vodidla, a již jeli. Za dvorem se začala zlatá silnice, a po takové šlo to až do zámku. Běla se dívala oknem, a když viděla, že jede had opravdu po zlaté silnici na granátovém voze, musela se strojit do svatebních šatů. Matka plakala, otec jí lál, že však tomu chtěla, musela mlčet. Ženich přijel, přijeli hosté, a svatba se

slavila v zeleném háji. Pili, jedli, byli veselí, jen nevěsta plakala, a ženich tiše ležel na bílých poduškách. Přišla noc, nevěsta musela jít do svatební komory s ženichem.

Tu prosí ženich: „Bělíno, ženo drahá, polib mne!“ S hrůzou zamhouřila Běla oči a políbila hada. V tom okamžení potká se oko její s láskyplným zrakem krásného muže.

Ráno, když se mladí manželé probudili, chtěl muž hadí kůži zase na sebe oblékat, ale Běla ho prosila, aby to nečinil.

Odpověděl jí na to muž: „Vidíš, Bělo, já jsem okouzlen, a kdybych tu hadí kůži na sobě neměl a ona se mi někde ztratila, musel bych v tom okamžení od tebe pryč, a snad bychom se do smrti více neshledali. Proto si toho ani nezádej, chceš-li se mnou ještě déle žítí.“

„Nestarej se, srdce moje, já tu kůži někam schovám, kde ji žádný nenajde, a odtud se neztratí.“

Mladý muž nechal se přemluvit a hadí kůži jí odevzdal. Běla ji dala zatím pod podušku, a honem se ustrojila, nemohouc se dočkat, co řeknou rodiče a hosté, až si přivede tak hezkého muže.

Právě seděli všickni u stolu, kníže s kněžnou, sedlák se selkou, a jen nahoře bylo místo ponecháno pro nevěstu a pro ženicha. Tu se dvěře otevrou, a do nich vkročí Běla s mužem krásným, že mu nebylo daleko široko roveň. Kníže a kněžna ho líbali, a sedlák i selka mu tiskli ruce. Nyní byli svatebníci teprv hodně veselí, jen že to dlouho netrvalo. Najednou cítí Běla horké políbení na levém líčku, slyší bolný vzdech a ženich byl ten tam. Žádný nevěděl, co se to stalo, a každý zůstal na svém místě sedět jako omráčený. Jediná nevěsta tušila co se stalo, vyskočila, běžela do komory, prohledala postel, ale kůže se ztratila a nebyla nikde k nalezení. Tu teprve si Běla vlasy s hlavy trhala, naříkala a bědovala, že je příčinou svého neštěstí. Nikde pokoje nenalezla. Nemohouc to déle vydržet, oblékla na sebe poutnický šat a šla do světa hledat svého ztraceného muže.

Chodila se svou bolestí dlouho po světě, schodila si nohy do krve, vyplakala tvář do bleďa a přece nenašla svého miláčka. Jedenkráté přijde k malé studánce, nad níž byla rozvěšená velká vrba. Pod tu vrbu sedla Běla a usnula. I cítí, jako by ji někdo vzal za ruku, a když se probudí, vidí před sebou paní celou bílou.

„Vstaň, deero má, a poslechni co tobě řeknu,“ pravila paní k Běle.

Běla sedla vedle paní. „Věž, že jsem matka tvého ztraceného muže; moje obydlí je v této vrbě, ale mé království je rozsáhlé a bohatství veliké. Já musela svého syna od sebe

pustit a umínila si, že ho udělám králem na zemi. Nemohla jsem jej však na zemi chránit, an moje moc tak daleko nedosahuje, a on od zlé čarodějnice zaklen byl v bílého hada. Sedlák ho vzal do svého domu, a tvoje láska jej kouzla zbavila. Nikdy by se byl od tebe neodloučil, kdybys ho nebyla přinutila hadí kůži svléknout. Čarodějnice toho opět použila, a kůži, kterou jsi zapomněla pod poduškou, vzala a spálila. Tu chvíli octnul se princ v svém království, které jsem mu dala, při tom ale ztratil paměť, a vzal si jinou paní, kterou nemiluje, a lid rád nemá. Město, kde bydlí, není daleko odtud, a miluješ-li syna mého opravdu, dám ti radu, jak bys opět k němu přijít mohla.“

„O matko!“ řekla Běla, a slze jí tekly po tvářích. „Ty pravíš, zdali ho miluji? Pro koho snáším tolik boiostí? Ale co, nebudu-li se mu líbit, jsouc tak ztrápená, bledá a umořená?“

„O to se nestarej, dcero má, to se nestane,“ těšila ji paní. „Nejdříve se vykoupej v této studánce, a potom udělej co ti povím.“

Na to paní ve vrbě zmizela, a Běla se koupala. Ale jak užasla, když se ve vodě zhlížela, a spatřila na sobě tu krásu, jakou měla v den svatební! Opět se paní vrátila, dala Běle

jiný šat, a když se tato do něho ustrojila, podala jí ještě zlatou přeslici, na jejímž kůželi byl hedvábný len perlami otočen, k tomu stříbrné vřeteno s diamantovým přeslenem, a řekla:

„S tím sedneš na náměstí a budeš přísti; královna půjde kolem a bude to chtít koupit, ty jí to ale nedávej za žádné peníze, až přivolí, že ti daruje co si od ní vyprosíš. Zejtra přijď opět sem.“

Běla poděkovala laskavé matce, a šla s radostí do města. Na náměstí se posadila mezi jiné prodavačky, postavila vedle sebe přeslici a začala příst. Tu se táhne po městě, jako pávce, hrdá královna, a když vidí lidi stát v kupě, přistoupila také blíže, a když spatřila zlatou přeslici, stříbrné vřetánko s diamantovým přeslenem, hned se jí toho zachtělo. Ptala se přadleny, není-li to na prodej? Ale přadlena, že ne.

„Dám ti peněz za to, co budeš chtít,“ řekla zase královna.

„To není za žádné peníze, milostivá královno!“

„Co tedy za to žádáš?“

„Nechte mne jednou s králem o samotě, a je to všecko vaše,“ pravila předlenu, a očekávala s nedočkavostí odpověď.

Chvilí se královna rozmejšlela, potom jakoby se na něčem ustanovila, řekla: „Buď si tedy, večer přijď na hrad.“

Na to odevzdala Běla královně zlatou přeslici a stříbrné vřetánko, a potom čekala s touhou, až slunce zajde, by směla jít na hrad.

Byl večer a ona pospíchala k hradu. Sloužilci ji pustili hned ke královně, kteráž vzala Bělu mlčky za ruku a skrze několik pokojů ji dovedla do královské ložnice. Král již spal; tiše se sehnula a políbila jeho ústa, oči a čelo. Než král se neprobudil, ani když ho těmi nejsladšími slovy volala, ani když nafikajíc slzami lože kropila. Byl den, ona musela pryč, a od krále jediného slova neslyšela. Smutná přišla k vrbě, kde ji paní očekávala.

„Neplač, dcero, a nezoufej,“ pravila k ní; „ono se ti jistě po druhé podaří. Zde máš košíček květin, sedni opět na náměstí, a dělej věnec; královna ho bude zase chtít, ale nesmíš ji ho dát, leda by ti udělala co si od ní vyprosíš.“

Běla vzala košík ze zlatých proutků upletený, a s podivným se dívala na květiny. Listy a stopky byly ze zlata a stříbra, a květy z barevného drahého kamení. Co svět světem stojí, takového kvítí na něm nevyrostlo! — S novou nadějí ubírala se ubohá žena k městu, opět se na předešlé místo usadila, a začala vít věnec. Bylo-li první den diváků, bylo jich druhý den jednou tolik, a královna mezi nimi. Hned se ptala zase květinářky, co žádá za ten věnec?

„Milostivá královno! Za peníze není, jestli mne necháte ale s králem o samotě, dám vám ho.“

Bez rozmejšlení svolila královna a Bělu na večer do hradu objednala. Ale král spal jako předešlou noc, a ani líbání, ani nárek a prosby nebyly s to, aby jej z tvrdého spánku probudily.

Zarmoucenější než předešlý den šla Běla k bílé paní, jejížto laskavá slova ji poněkud potěšila. Chvilí ji nechala matka odpočinout, pak ji položila do klína drahý kment jako ze zlaté pavučiny utkaný a drahými perlami vyšíváný, a řekla: „Ty šaty vezmi na sebe a posaď se na večer k hradu. Královna tě uvidí, a opět je bude chtít. Snad se ti tenkrátě poštěstí, čeho si žádáš. Ale třebas by svého cíle došla, nezapomeň ani ty, ani muž tvůj na tuto vrbu; mějte ji vždy v uctivosti a dobře se vám povede; neboť, dokud bude strom ten zelený, bude vás matka od zlého chránit.“

S večerem seděla již Běla u hradu, a za malou chvíli šla tudy královna se svou pannou. O jak by nebyla zatoužila po skvostných šatech, když byla tak tuze chtivá. Běla je však

jináče nedala, než za jednu noc s králem. Královna jí to ihned dovolila, a v srdci se bláhové děvečce vysmála.

Komorník králův spával vedle královské ložnice, v níž slyšel po dvě noci usedavý pláč a vzdychání; i nemohl si to nijak vysvětlit, a umínil si, že se krále na to zeptá. To také třetí den udělal; král se tomu velice podivil, ale nechtěl tomu naprosto věřit. Konečně když se na to komorník zapřisáhl, zamyslí se král, a celý den o tom rozjímal. I zpomněl si najednou, že mu již po dva dni královna sama večerní nápoj strojívá a k pití jej nutí. To mu bylo jaksi podezřelé, i uzavřel při sobě, že si dá večer dobrý pozor. Tak jako oba ty večery přinesla královna po třetí sama koflík s nápojem, král ale pořád otálel, a najednou zvolal: „Neslyšíš nic? Mně se zdá, že je na hradě hrozný křik?“

Královna přiskočila k oknu, a král vlil zatím nápoj za ňadra a šťastně královnu osídlil. Na to šel do své ložnice, dychtiv co se bude dále díti. Nedlouho potom otevřely se dvěře, královna přišla až k loži; vidouc ale, že král spí, tiše odešla, přivedla do ložnice Bělu, a dvěře za ní opět zavřela.

„Ach, naposled již k tobě přicházím, manžele můj drahý,“ „Jestli mne i tenkrát oslyšíš, musím s mou bolestí od tebe, a smrti zahynu. Jen jednou pohledni na tvou Bělu, jen jediné slovo k ní promluv, miláčku můj!“ Tak šeptala Běla a políbila vroucně ústa králova.

Tenkrát neprosila nadarmo! Jako první laskavé políbení Bělinčino kouzelné vazby jeho svléklo, jimiž tělo jeho spoutáno bylo, tak strhlo i nyní tuhou roušku, již mysl jeho zakryta byla, že nepoznal hned milenou ženu svou. Kdo by se ptal, jestli byli manželé rádi, že se našli?

Ráno přišla královna pro Bělu, ale zůstala omráčena státi, vidouc ji v náručí králově. Jako vzteklá saně chtěla se na ni vrhnout, ale král dosáhl meče, a jedním rázem odměnil zlé ženě za všecko.

Nejprvnější cesta manželů byla k vrbě, kde děkovali neviditelné matce za její lásku, a vrba se zachvěla, studánka zašuměla, jakoby vzdechly bolestně nad tím, že odpovědět nesmějí. Druhá cesta byla k Bělinčiným rodičům, kteří své děti znova narozené k srdci přitiskli. Prodali knížetství a šli s deccrou, ale sedlák a selka také v samotě nezůstali, ti šli též se synem, kterého si vychovali.

Do smrti jim zůstala vrba u studánky svatou, a Běla nepředla na jiné vřetánko než na stříbrné s diamantovým přeslenem.

